

HET GAAT OM MEER DAN TE VOLLE AUDITORIA

De debatten bij het begin van het academiejaar verschillen dit jaar niet van andere jaren. Kwaliteit, aantal studenten, oriënteringsproef. Wat dat laatste betreft: zo'n proef hebben we al, zegt **MARC HOOGHE**, alleen duurt die een volledig jaar en noemen we dat 'eerste bachelor'. Een verslag van te velde.

Hoe meer zielen,
hoe meer vreugd?**MARC HOOGHE**

Wie? Hoogleraar politieke wetenschappen aan de KULeuven.

Wat? Er moet meer aandacht gaan naar het onderwijs in het eerste jaar van de universiteit

Waarom? We proberen massa en kwaliteit te verzoenen, en dat kan eigenlijk niet.

Als buitenlandse collega's willen weten aan welk soort universiteit ik lesgeef, vragen ze meestal wat onze toelatingsvoorwaarden voor studenten zijn. In de rest van de wereld geldt namelijk als regel: hoe moeilijker het is om in een universiteit binnen te raken, hoe beter en prestigieuzer die universiteit is. Moeilijke toelatingsexamens of vragen om een gemiddeld resultaat van 90 procent in het secundair onderwijs behoren tot de normale technieken om die kwaliteit te garanderen. Als ik dan zeg dat bij ons iedereen die het middelbaar onderwijs heeft voltooid, zich mag inschrijven, ongeacht de richting en ongeacht het resultaat, dan krijg ik meestal een bedenkelijke blik terug.

Dit maar om te zeggen dat we in ons land bezig zijn met een volstrekt uniek experiment dat nergens anders ter wereld navolging krijgt. We willen namelijk twee volstrekt tegenstrijdige doelstellingen met elkaar verzoenen. Aan de ene kant willen we zoveel mogelijk jonge mensen de kans geven op hoger onderwijs. Ikzelf denk dat dit een goede zaak is: het is niet alleen goed voor de economie, maar ook voor de maatschappij in het algemeen. Zoals de Amerikaanse filosofe Martha Nussbaum in haar nieuwste boek terecht opmerkt: hoger onderwijs kan gedaan krijgen dat jongeren kennismaken met cultuur en filosofie en in het algemeen meer volwaardige burgers worden. Aan de andere kant willen we ook heel goede universiteiten, en het opmerkelijke is dat we daar nog in slagen ook. Als je alle internationale rankings bekijkt, dan is het meest opvallende dat Vlaanderen heel goede universiteiten heeft. De vier volwaardige universiteiten zitten in de groep van zeer goede instellingen. Gelet op de randvoorwaarden waarbinnen we moeten werken, hebben we natuurlijk geen top-instellingen, maar we zijn wel de enige regio ter wereld waar er geen slechte universiteiten bestaan.

Vlaamse regering: doe iets!

Onze universiteiten balanceren dus voortdurend op een slappe koord. Aan de ene kant geloven we in democratisch hoger onderwijs, aan de andere kant willen we een hoge kwaliteit bieden. Dit soort evenwichtsoefening heeft uiteraard een kostprijs. Als ik alle argumenten van de afgelopen dagen overloop, dan word ik daar toch een beetje moedeloos van. Alle standpunten werden tien of twintig jaar geleden ook al, en vaak op precies dezelfde manier, verdedigd. Alleen merken we dat er niets gebeurt: het beleid kenmerkt zich door een grote mate van inertie.

De Vlaamse regering vindt dat we meer studenten moeten aantrekken, maar weigert te

Docenten moeten
zich als school-
meesters gedra-
gen in zo'n grote
groep, wat je niet
verwacht aan een
universiteit

gelijk om daarvoor meer middelen uit te trekken. Ze moet mij toch eens uitleggen hoe we bij een verdubbeling van het aantal studenten toch een gelijkwaardige begeleiding kunnen aanbieden als de beschikbare tijd niet stijgt? De budgetten hebben eerder te maken met een perfide lobby-wedstrijd tussen universiteiten en hogescholen dan met de reële noden. Maar ook de universiteiten spelen een dubbelzinnige rol: bij de bepaling van de onderwijsopdracht van een docent weegt een master-seminarie met zes zeer gemotiveerde en briljante studenten precies even zwaar als de opdracht om 600 prille 18-jarigen in te leiden in het wetenschappelijk denken. Hoe kun je in die omstandigheden van een docent verwachten dat hij elke student individueel begeleidt en aandacht schenkt?

Zwakke erkennen en heroriënteren

Ik denk dat alle collega's die lesgeven in de eerste bachelor hetzelfde gevoel hebben. Aan de ene kant is het een enorm voorrecht om jonge

ren te mogen begeleiden in hun eerste stappen naar het wetenschappelijk denken. Al die klachten over een daling van het niveau, ik geloof er niet in, en als het niveau al zou dalen, dan is dat voor een stuk onze eigen schuld. Maar tegelijk zie je dat iedereen zijn verantwoordelijkheid afwentelt, tot het uiteindelijk bij ons terechtkomt en wij hebben niemand meer om het op af te wentelen.

Als je voor een groep van 600 studenten staat, is het inderdaad moeilijk om die paar briljante studenten die er altijd tussen zitten toch nog voldoende aandacht te geven. Meestal merk je ook na een paar weken dat een grote groep studenten mentaal afhaakt en beseft dat een universitaire opleiding te hoog gegrepen is. Het is perfect mogelijk die studenten alsnog te heroriënteren en het enige wat daarvoor nodig is, is wat administratief overleg tussen universiteiten en hogescholen, maar blijkbaar is dat te veel gevraagd.

De examens in januari functioneren wat dat betreft als een scherprechter: wie daar een dikke reeks onvoldoendes haalt, weet ook genoeg. Maar ik stel vast dat te weinig studenten dan de overgang maken naar een onderwijsvorm die voor hen beter geschikt is. Dat is frustrerend voor iedereen. Voor de betrokken studenten die nog een paar maanden aanlummen. Voor de docenten die zich als schoolmeesters moeten gedragen om toch maar een beetje orde te houden in de groep, iets wat je niet echt verwacht aan een universiteit. Maar het is ook frustrerend voor de goede studenten, die te weinig begeleiding krijgen omdat ze verzuipen in een grote groep. We kennen nu zo langzamerhand de standpunten van iedereen, en die worden nu al twintig jaar aan een stuk herhaald. Is het nu echt te veel gevraagd om eens een ernstig beleid te ontwikkelen voor het hoger onderwijs?



'Ik ben zo arm als een luis en dan zou ik nog beschaamd moeten zijn?'

Filmmaker **ROBBE DE HERT** vindt zijn financiële besognes vernederend, niet voor hemzelf maar voor Vlaanderen (in Knack).